

M.A. Sem.-4 (Rep) Examination

509 - Economics

E. H. D. (New)

November-2025

Time : 2-30 Hours]

[Max. Marks : 70

- 1 આર્થિક વિકાસના નિર્દેશક તરીકે જીવનની ભૌતિક ગુણવત્તાનો સૂચક આંક વિગતે સમજાવો. 14
અથવા
મિલેનિયમ ડેવલોપમેન્ટ ગોલ અને ટકાઉ વિકાસનાં લક્ષ્યો સમજાવી, બંને વચ્ચેનો તફાવત સમજાવો.
- 2 માનવ વિકાસ એટલે શું? માનવ વિકાસના પરિમાણો સમજાવો. 14
અથવા
સમાવેશી વિકાસ નો ખ્યાલ સમજાવી, તેને પ્રાપ્ત કરવામાં આવતા અવરોધો ચર્ચો.
- 3 માનવ વિકાસ સૂચક આંક નો ખ્યાલ સમજાવી. તેનું મહત્વ ચર્ચો. 14
અથવા
નીચેનામાંથી કોઈ પણ બે ખ્યાલ સમજાવો.
1 જાતિ વિષયક આંક અને સ્ત્રીસશક્તિકરણ
2 સામાજિક ક્ષમતા આંક
3 માનવ ગરીબી આંક
- 4 ભારત સરકારની સામાજિક સુરક્ષા નીતિ ની ચર્ચા કરો. 14
અથવા
બાળ મજૂરી એટલે શું? બાળમજૂરીને દૂર કરવાના ઉપાયો ચર્ચો.
- 5 નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ ટૂંકમાં સમજાવો. (ગમે તે સાત) 14
- 1 આર્થિક વિકાસ એટલે શું?
 - 2 માનવ વિકાસ આંક એટલે શું?
 - 3 માનવ વિકાસની મૂળભૂત જરૂરિયાતો કઈ છે?
 - 4 ઔપચારિક ક્ષેત્ર એટલે શું?
 - 5 સશક્તિકરણ એટલે શું?
 - 6 સહભાગીતા એટલે શું?
 - 7 GDP (જીડીપી) એટલે શું?
 - 8 GDI (જીડીઆઈ) નું આખું નામ જણાવો.
 - 9 સ્થળાંતરનો ખ્યાલ સમજાવો.
 - 10 સામાજિક સુરક્ષા એટલે શું?
 - 11 ગરીબી નાબૂદીના સરકારી લીધેલ પગલાં જણાવો.
 - 12 ડબલ્યુ.ટી.ઓ નું આખું નામ લખો.

F983-2

MA Sem 4

Paper 509 Economics (New)
Economics of Human Development

Time 2.30

Max Marks 70

- 1 Explain in detail the physical quality of life as an indicator of economic development. 14
OR
Explain the concept of Millennium Development Goals and Sustainable Development Goals, explain the difference between the two.
- 2 What is human development? Explain the dimensions of human development. 14
OR
Explain the concept of inclusive growth and discuss obstacles to achieving it.
- 3 Explain the concept of human development index. Discuss the importance of it. 14
OR
Explain any two of the following concepts.
1 Gender-related index and Women's Empowerment.
2 Social Competence index.
3 Human Poverty Index.
- 4 Discuss the Social Security Policy of the Govt. of India. 14
OR
What is Child Labour? Discuss the measures to eliminate child labour.
- 5 Explain the answers to the following questions in brief. (Any seven) 14
- 1 What is Economic development?
 - 2 What is human development Index?
 - 3 What are the basic needs of human development?
 - 4 What is the formal sector?
 - 5 What is empowerment?
 - 6 What is participation?
 - 7 What is GDP?
 - 8 Give the full name of GDI.
 - 9 Explain the concept of migration.
 - 10 What is social security?
 - 11 Give the steps taken by the government to eradicate poverty.
 - 12 Write the full name of WTO.

0111E983

Candidate's Seat No : _____

M.A. Sem.-4 (Rep) Examination

509 - Economics

E. M. I. (Old)

November-2025

Time : 2-30 Hours]

[Max. Marks : 70

- ૧ ગરીબી નો ખ્યાલ સમજાવી. ભારતમાં ગરીબી માટેના કારણો ચર્ચો. 14
અથવા
નાણાકીય નીતિ શું છે? નાણાકીય નીતિ નાં સાધનો ચર્ચો.
- ૨ વસ્તી વિષયક સંક્રમણનો સિદ્ધાંત ભારતના સંદર્ભમાં સમજાવો. 14
અથવા
'વસ્તી એ આર્થિક વિકાસની મર્યાદા છે કે ઉપયોગી સંસાધન' ભારતના સંદર્ભમાં સમજાવો
- ૩ વસ્તી, ગરીબી અને પર્યાવરણ વચ્ચેના સંબંધની ચર્ચા કરો. 14
અથવા
ભારતમાં પ્રદૂષણને નિયંત્રિત કરવા માટે સરકારે લીધેલા પગલાંની ચર્ચા કરો.
- ૪ GST નું માળખું સમજાવી, તેની ભારતીય અર્થતંત્ર પરની અસરોની ચર્ચા કરો. 14
અથવા
ભારતીય અર્થતંત્રમાં આર્થિક સુધારા પછી આયોજનની ભૂમિકાની ચર્ચા કરો.
- ૫ નીચેના પ્રશ્નોના સંક્ષિપ્તમાં જવાબ આપો (કોઈપણ સાત) 14
- ૧ RBI (આરબીઆઈ)ના નાણાં પુરવઠાના માપદંડો સમજાવો.
૨ રાષ્ટ્રીય આવકનો અર્થ સમજાવો.
૩ લેણ-દેણ તુલાની અસમતુલા નિવારના એક ઉપાય જણાવો.
૪ "બેરોજગારી સ્થળાંતર માટે જવાબદાર છે." વિધાન સમજાવો.
૫ ટકાઉ વિકાસ એટલે શું?
૬ પર્યાવરણ પર વસ્તીની અસર એક સમજાવો.
૭ પર્યાવરણ જાળવણી માટે કામ કરતી કોઈ એક NGO સમજાવો.
૮ પર્યાવરણ અને ટકાઉ આર્થિક વિકાસ વચ્ચેનો સંબંધ સમજાવો.
૯ ચિપકો આંદોલન એટલે શું?
૧૦ (NATI) નીતિ આયોગનું પૂરું નામ સમજાવો.
૧૧ મૂડી વિનિવેશિકરણ એટલે શું?
૧૨ ખાનગીકરણ શું છે?

P.T.O

2983-4

M.A. Semester-4

(509) Economics old (2017-18) Economics of Modern India

Time 2:30 hours

Maximum marks 70

1 Explain the concept of poverty. Discuss the causes of poverty in India. 14

OR

What is fiscal policy? Discuss the instruments of fiscal policy.

2 Explain the theory of demographic transition in the context of India. 14

OR

Population is the limitation of economic development or useful resources. Explain in the context of India

3 Discuss the relationship between population, poverty and the environment. 14

OR

Discuss the steps taken by the government to control pollution in India.

4. Explain the structure of GST and discuss its implications on Indian economy. 14

OR

Discuss role of planning in Indian economy after economic reforms

5-8 Answer briefly the following questions(any Seven) 14

1 Explain the money supply standards of RBI.

2 Explain the meaning of national income.

3 Explain the one step to prevent of in balance of payment.

4 "Unemployment is responsible for migration. Explain the statement.

5 what is sustainable development?.

6 Explain the impact of the population on the environment.

7 Explain any one NGO working for Environmental maintenance.

8 Explain the relationship between environment and sustainable economic development.

9 what is chipko movement.

10 Explain the full name of NITI Ayog.

11 what is demonetization?

12 what is privatization?

- X -